

**Załącznik nr 1 do
Uchwały nr XX/125/04
Rady Gminy Złotów
z dnia 24.06.2004r.**

GMINA ZŁOTÓW

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ZŁOTÓW NA LATA 2004 - 2011

Złotów, czerwiec 2004 r.

Zamawiający:

**Gmina Złotów
ul. Leśna 7
77-400 Złotów**

Wykonawca:

**Arcadis Ekokonrem Sp. z o.o.
50-512 Wrocław
ul. Tarnogajska 18**

Autorzy opracowania:

**mgr inż. Małgorzata Juchniewicz
mgr Joanna Sokół-Woźniak
mgr Jacek Chrząstek
mgr Marcin Kościk
mgr Artur Taraziewicz**

ARCADIS
EKOKONREM

Spis treści

1. WSTĘP	7
1.1. Podstawa prawna opracowania	7
1.2. Forma realizacji zamówienia	7
1.3. Ogólna charakterystyka obszaru objętego Programem	7
1.4. Koncepcja Programu	8
1.5. Metodyka tworzenia Programu	9
1.6. Uwarunkowania Programu	9
1.6.1. Zasady polityki ekologicznej	9
1.6.2. Podstawowe założenia polityki ekologicznej	10
1.6.3. Krajowe i wojewódzkie a powiatowe limity racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych i poprawy stanu środowiska	10
1.6.4. Uwarunkowania wynikające ze "Strategii rozwoju Gminy Złotów"	11
1.7. Zawartość dokumentu Programu	12
2. CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM	14
2.1. Integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym	14
2.1.1. Turystyka i rekreacja	14
2.1.1.1. Szlaki turystyczne piesze i rowerowe i dla zmotoryzowanych	15
2.1.1.2. Szlaki turystyczne wodne	15
2.1.1.3. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	15
2.1.2. Rolnictwo	16
2.1.2.1. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku	17
2.1.3. System transportowy	19
2.1.3.1. Transport drogowy	19
2.1.3.2. Transport rowerowy	20
2.1.3.4. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku	20
2.1.3.5. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	21
2.1.4. Przemysł	22
2.1.4.1. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	23
2.2. Edukacja ekologiczna	24
2.2.1.1. Jednostki i organizacje uczestniczące w edukacji ekologicznej	24
2.2.1.2. Edukacja ekologiczna prowadzona przez Nadleśnictwa	24
2.2.1.3. Ścieżki edukacyjne	25
2.2.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	26
3. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	28
I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY	28
3.1. Ochrona przyrody i krajobrazu	28
3.1.1. Stan wyjściowy	28
3.1.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku	28
3.2. Ochrona lasów	29
3.2.1. Stan wyjściowy	29
3.2.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku	29

3.3. Ochrona gleb	30
3.3.1. Stan wyjściowy	30
3.3.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	31
3.4. Ochrona zasobów kopalin	32
3.4.1. Stan wyjściowy	32
3.4.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	32
4. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE	33
4.1. Jakość wód	33
4.1.1. Stan wyjściowy	33
4.1.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku	35
4.2. Gospodarka odpadami	37
4.3. Jakość powietrza atmosferycznego	38
4.3.1. Stan wyjściowy	38
4.3.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	38
4.4. Hałas	39
4.4.1. Stan wyjściowy	39
4.4.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	40
4.5. Promieniowanie elektromagnetyczne	40
4.5.1. Stan wyjściowy	40
4.5.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	40
4.6. Poważne awarie	41
4.6.1. Stan wyjściowy	41
4.6.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	41
5. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	42
5.1. Kształtowanie stosunków wodnych	42
5.1.1. Stan wyjściowy	42
5.1.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku	42
5.2. Wykorzystanie energii odnawialnej	42
5.2.1. Stan wyjściowy	42
5.2.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	43
6. PRZEDSIĘWZIĘCIA PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI W LATACH 2004 – 2007	44
6.1. Edukacja ekologiczna	44
6.2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody	45
6.3. Ochrona lasów	46
6.4. Ochrona gleb	47
6.5. Ochrona zasobów kopalin	48

6.6. Ochrona i jakość wód	48
6.7. Jakość powietrza atmosferycznego	50
6.8. Hałas	51
6.9. Poważne awarie	51
6.10. Wykorzystanie energii odnawialnej	52
7. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM	53
7.1. Wprowadzenie	53
7.1.1. Instrumenty polityki ochrony środowiska	53
7.1.2. Instrumenty prawne	53
7.1.3. Instrumenty finansowe	55
7.1.4. Instrumenty społeczne	56
7.1.5. Instrumenty strukturalne	57
7.3. Upowszechnianie informacji dla środowisku	58
7.4. Organizacja zarządzania środowiskiem	59
7.4.1. Wprowadzenie	59
7.4.2. Ogólne zasady zarządzania środowiskiem	59
7.4.3. Zarządzanie programem ochrony środowiska	60
7.4.4. Monitoring wdrażania programu	60
7.4.5. Harmonogram wdrażania Programu	62
7.5. Główne działania w ramach zarządzania Programem	62
8. ASPEKTY FINANSOWE WDRAŻANIA PROGRAMU	64
8.1. Wprowadzenie	64
8.2. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć Programu	64
8.3. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004-2007	65
8.3.1. Wprowadzenie	65
8.3.1. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004-2007	65
8.3.2. Prognoza podziału kosztów wg źródeł finansowania	66
9. SPIS LITERATURY	67
10. WYKAZ SKRÓTÓW	68

Załącznik *Stan środowiska Gminy Złotów*

Spis tabel

Tabela 2.1. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Gminy Złotów	16
Tabela 6.1. Edukacja ekologiczna - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	44
Tabela 6.2. Ochrona przyrody i krajobrazu – przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	45
Tabela 6.3. Ochrona lasów - Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	46
Tabela 6.4. Ochrona gleb - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	47
Tabela 6.5. Ochrona zasobów kopalin - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	48
Tabela 6.6.1. Ochrona i jakość wód – zaopatrzenie w wodę - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	48
Tabela 6.6.2. Ochrona i jakość wód - gospodarka ściekowa - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	49
Tabela 6.7. Jakość powietrza atmosferycznego - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	50
Tabela 6.8. Hałas - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	51
Tabela 6.9. Poważne awarie - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 - 2007	51
Tabela 6.10. Wykorzystanie energii odnawialnej - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 - 2007	52
Tabela 7.1. Wskaźniki monitorowania efektywności "Programu ochrony środowiska dla Gminy Złotów"	61
Tabela 7.2. Harmonogram wdrażania "Programu ochrony środowiska dla Gminy Złotów"	62
Tabela 7.3. Główne działania w ramach zarządzania środowiskiem.....	62
Tabela 8.1. Szacunkowe źródła finansowania i koszty w Gminie Złotów (w tys. PLN)	64
Tabela 8.2. Szacunkowe koszty wdrażania Programu w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	65
Tabela 8.3. Struktura (szacunkowo) finansowania Programu w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN).....	66

Spis rycin

Ryc. 2.1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w Gminie Złotów (stan 31.12.2002 wg GUS)	22
Ryc. 3.1. Klasy bonitacyjne gleb użytkowanych rolniczo w Gminie Złotów w 2000 roku – powierzchnia w ha.	30

Mapa

Walory turystyczne Gminy Złotów

po str. 14

1. WSTĘP

1.1. Podstawa prawna opracowania

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa, ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U. z dnia 20 czerwca 2001 r. nr 62, poz. 627) nakłada na Wójtów/Burmistrzów gmin obowiązek opracowania programów ochrony środowiska.

Do opracowania „Programu ochrony środowiska dla Gminy Złotów na lata 2004-2011” wraz z „Planem gospodarki odpadami na lata 2004-2011” przystąpiono w oparciu o wynik przetargu przeprowadzonego przez Starostwo Powiatowe w Złotowie. Na jego podstawie w dniu 31 lipca 2003 roku pomiędzy Wójtem Gminy Złotów a Arcadis Ekokonrem Sp. z o.o. zawarto umowę na opracowanie przedmiotowego „Programu...”.

1.2. Forma realizacji zamówienia

Zamówienie zostało zrealizowane w postaci dwóch podstawowych dokumentów, którymi są:

- **Program¹ ochrony środowiska dla Gminy Złotów na lata 2004 – 2011.** Dokument ten spełnia wymagania gminnego programu ochrony środowiska.
- **Plan² gospodarki odpadami dla Gminy Złotów na lata 2004 - 2011.** Dokument Planu spełnia wymagania planu gminnego.

1.3. Ogólna charakterystyka obszaru objętego Programem

Gmina wiejska Złotów znajduje się w środkowej części powiatu złotowskiego (mapa nr 1). Od północy i północnego-zachodu graniczy z gminą Okonek, od północnego-wschodu z gminą Lipka, od wschodu z gminą Zakrzewo, od południa z gminami: Łobzenica, Wysoka, Krajenka, od zachodu z gminą Jastrowie i Tarnówka, a centralnie z gminą miejską Złotów.

W skład gminy wchodzi 34 miejscowości w tym 27 wsi sołeckich.

Gmina zajmuje powierzchnię 292,5 km², co stanowi 17,6% powierzchni powiatu złotowskiego.

Według danych uzyskanych z Urzędu Gminy Złotów na dzień 31.12.2003 roku Gminę zamieszkiwało 9216 mieszkańców, przy czym najwięcej ludności zamieszkuje miejscowość Święta (894), a najmniej Rosochy (8).

Według wielkości zaludnienia wsie można podzielić na 4 grupy:

- wsie duże (powyżej 500 mieszkańców) – Józefowo, Święta, Stawnica, Górzna, Radawnica

- wsie średnie (300-500 mieszkańców) – Skic, Nowa Święta, Sławianowo, Nowiny, Rudna, Pieczynek, Buntowo, Kleszczyna

- wsie małe (150-300 mieszkańców) – Franciszkowo, Błękwit, Międzybłocie, Nowy Dwór, Klukowo, Kamień, Bługowo, Bielawa, Zalesie, Międzybłocie

- wsie bardzo małe (do 150 mieszkańców) – Sławianówko, Kaczochoy, Wąsosz, Rosochy, Grodno, Łopienko, Wielatowo, Stare Dzierżążno, Płosków, Krzywa Wieś, Dzierżążenko, Pieczyn.

Obszar gminy jest położony na terenie Pojezierza Krajeńskiego (historycznej krainy – Krajny. Cała gmina znajduje się w dolinie dorzeczu Noteci, a pośrednio Warty. Przez Gminę przepływają Głomia, Łobzonka, Kocunia.

Gmina należy do Związku Gmin Krajny, który powstał w 1991 roku (oprócz gmin Powiatu Złotowskiego należy do niego gmina Łobzenica) z siedzibą w Złotowie.

¹ W dalszej części dokumentu mówiąc o Programie mamy na myśli „Program ochrony środowiska”

² W dalszej części dokumentu mówiąc o Planie mamy na myśli „Plan gospodarki odpadami”

W ramach Związku, gminy współdziałają na rzecz:

- ochrony środowiska,
- kultury i turystyki,
- ochrony przeciwpożarowej,
- zaopatrzenia wsi w wodę,
- ochrony zdrowia i promocji gospodarczej.

1.4. Koncepcja Programu

Koncepcja Programu oparta jest głównie o zapisy trzech dokumentów, którymi są:

1. *Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku*. Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin. Zgodnie z ustawą (Art.14 ust.1 poś), program ochrony środowiska, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:
 - cele ekologiczne,
 - priorytety ekologiczne,
 - rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.
2. *Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010*”, dostosowana do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z zapisami tego dokumentu Program winien definiować:
 - cele średniookresowe do 2010 roku,
 - zadania na lata 2003 – 2006,
 - monitoring realizacji Programu,
 - nakłady finansowe na jego wdrożenie.Cele i zadania ujęte w kilku blokach tematycznych:
 - cele i zadania o charakterze systemowym,
 - ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
 - zrównoważone wykorzystanie surowców,
 - jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne.
3. *Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym*”, które podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki co do zawartości programów.

W Programie uwzględniono również zapisy poś (Art.14 ust.2, art. 18 ust.2) wskazujące, że program ochrony środowiska przyjmuje się na 4 lata, a Wójt Gminy zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata raportów o wykonaniu Programu i przedstawiania ich Radzie Gminy.

Kierując się powyższymi zapisami, Program podaje:

- Cele ekologiczne średniookresowe do 2011 roku wraz z kierunkami działań poprzedzone stanem wyjściowym oraz listę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2004 – 2007 ujęte w blokach tematycznych wymienionych powyżej (pkt.2) z uwzględnieniem wskazówek zawartych powyżej (pkt.3),
- Monitoring realizacji Programu,
- Aspekty finansowe wdrażania Programu.

Obecnie brakuje wielu aktów wykonawczych do „Prawa ochrony środowiska” i do kilkunastu ustaw komplementarnych, których treść powinna być uwzględniana w Programie. Oznacza to, że *niniejszy „Program.....” ma formułę otwartą* i w miarę wejścia w życie wspomnianych przepisów wykonawczych będzie on korygowany i uszczegóławiany.

Program ochrony środowiska pozostaje w ścisłej relacji z „Programem ochrony środowiska dla Powiatu Złotowskiego” i „Strategią rozwoju Gminy Złotów”. Z dokumentów tych wynikają główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego omawianego obszaru i związane z nimi kierunki presji na środowisko.

1.5. Metodyka tworzenia Programu

Zgodnie z wymaganiami ustawy „Prawo ochrony środowiska” i „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” duży nacisk położono na proces wypracowywania programu i na elastyczność jego treści, tj. włączanie społeczności lokalnych zarówno w proces opracowywania, jak i wdrażania programu oraz monitorowanie i ocenę realizacji programu. Dlatego już w początkowych etapach prac nad Programem zwrócono szczególną uwagę na *wymianę informacji i konsultacje* pomiędzy administracją samorządową szczebla gminnego i powiatowego oraz nadleśnictwami, zakładami przemysłowymi, organizacjami pozarządowymi. W procesie tym zwanym *procesem otwartego planowania* wykorzystano takie narzędzia, jak:

- *spotkania robocze,*
- *warsztaty robocze,*
- *bieżące konsultacje ze specjalistami lokalnymi.*

1.6. Uwarunkowania Programu

Jako podstawa niniejszego Programu zostały przyjęte zasady realizacji polityki ekologicznej, cele i zadania ujęte w obowiązującej Polityce Ekologicznej Państwa, "Programie wykonawczym do PEP na lata 2002 - 2010" oraz w dostosowanej do wymagań ustawy "Prawo ochrony środowiska", opracowanej "Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 -2010".

1.6.1. Zasady polityki ekologicznej

Polityka ochrony środowiska Gminy Złotów jest oparta na zasadach polityki ekologicznej państwa . Razem z *zasadą zrównoważonego rozwoju* jako nadrzędnej uwzględniono szereg zasad pomocniczych i konkretyzujących, m.in.:

- **Zasadę prewencji**, oznaczającą w szczególności:
 - zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych technik (BAT),
 - recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,
 - zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli (tzw. dyrektywa IPPC),
 - wprowadzanie pro-środowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnosiwiatowymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji i Responsible Care itp.
- **Zasadę „zanieczyszczający płaci”** odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowiska, a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.
- **Zasadę integracji** polityki ekologicznej z politykami sektorowymi oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.
- **Zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej** odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska a następnie do oceny osiągniętych wyników a oznaczającą potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

1.6.2. Podstawowe założenia polityki ekologicznej

Cele polityki ekologicznej państwa, a także wojewódzkiego i powiatowego programu ochrony środowiska nakreślają **konkretne wyzwania i obszary zainteresowania dla programu ochrony środowiska Gminy Złotów**. Są to m.in.:

1. W zakresie jakości wód:
 - Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: miejskich, przemysłowych i wiejskich,
 - Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przestrzennych (rozproszonych), trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi (przede wszystkim z terenów rolnych).
2. W zakresie gospodarki odpadami:
 - Stworzenie podstaw dla nowoczesnego gospodarowania odpadami komunalnymi, zapewniającego wzrost odzysku tych odpadów,
 - Dopasowanie - w perspektywie do 2010 roku - gospodarki odpadami niebezpiecznymi w województwie/gminie do krajowego systemu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi.
3. W zakresie ochrony środowiska przed hałasem:
 - Ograniczenie hałasu na odcinkach zamieszkałych wzdłuż głównych dróg do poziomu równoważnego nie przekraczającego w porze nocnej 55 dB.
4. W zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych:
 - Wprowadzanie nowoczesnych technologii w przemyśle i energetyce w celu zmniejszenia wodochłonności, materiałochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do środowiska (BAT),
 - Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych - do 2010 roku co najmniej podwojenie wykorzystania tej energii w stosunku do roku 2000, zgodnie z celami Unii Europejskiej wyrażonymi w *Białej Księdze (COM(97)599)*,
 - Ochrona ekosystemów leśnych oraz zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo,
 - Zachowanie zasobów przyrody, w tym różnorodności biologicznej, dobrego stanu ekosystemów oraz walorów krajobrazu, w tym krajobrazu rolniczego (m.in. poprzez zachowanie tradycyjnych metod gospodarowania).
5. Zapewnienie spójności ekologicznej gminy z wojewódzką poprzez tworzenie i powiększanie sieci obszarów chronionych.
6. Dostosowanie polityk sektorowych do zadania zrównoważonego gospodarowania i ochrony zasobów naturalnych (ekologizacja polityk sektorowych).
7. Kształtowanie proekologicznych wzorców konsumpcji i zachowań mieszkańców w duchu zasady zrównoważonego rozwoju oraz zapewnienie dostępu mieszkańców powiatu/gminy do informacji o środowisku, do udziału w podejmowaniu decyzji w sprawach dotyczących ochrony środowiska, w tym udziału w procedurze opracowywania i wdrażania "Programu ochrony środowiska" (konieczność dalszego rozwoju świadomości ekologicznej szerokich kręgów społeczeństwa, wzrost ich aktywnego uczestnictwa w konkretnych działaniach na rzecz środowiska i poprawa efektywności tych działań).
8. Doskonalenie struktur zarządzania środowiskiem w skali powiatu/gminy.

1.6.3. Krajowe i wojewódzkie a powiatowe limity racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych i poprawy stanu środowiska

Limity krajowe

W "II Polityce ekologicznej państwa", przyjętej przez Sejm RP w sierpniu 2001 roku, zostały ustalone limity krajowe (do osiągnięcia do 2010 roku), związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska. Limity te nie zostały zmienione w "Polityce ekologicznej państwa na lata 2003 - 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 -2010". Są to:

- Zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle),

- Ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- Ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990 r. i o 25% w stosunku do 2000 r. (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- Dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.,
- Odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych,
- Pełna likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych,
- Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego - również o 30%,
- Ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu z 1990 r.,
- Do końca 2005 r. wycofać z użytkowania etylinę i przejść wyłącznie na stosowanie benzyny bezołowiowej (limit nie ma przeniesienia na limit wojewódzki).

Limity województwa wielkopolskiego

Zarówno II PEP jak i ustawa *Prawo ochrony środowiska* nie podają procedur podziału limitów krajowych na regionalne, co wynika z braku dostatecznych podstaw planistycznych.

W odniesieniu do ***zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza*** - wg oceny jakości powietrza w strefach w województwie wielkopolskim wynika, że dla żadnej ze stref nie ma potrzeby opracowywania programów ochrony powietrza, gdzie takie limity powinny się znaleźć.

W odniesieniu do ***zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych - program ochrony wód***, zawierający działania mające zapewnić dotrzymanie wymaganych poziomów jakości wód. Ustalając limit wojewódzki dla ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami, można też będzie skorzystać z *Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych*, gdzie zostaną określone wymagane zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych ze ściekami komunalnymi i ściekami z zakładów przemysłu rolno-spożywczego dla poszczególnych aglomeracji. Obecnie na podstawie aktualnych danych i planowanych działań można przyjąć, że do 2010 roku będzie miała miejsce ***pełna likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych województwa wielkopolskiego***.

Wojewódzkie limity ograniczenia wodochłonności i materiałochłonności produkcji oraz zużycia energii są trudne do określenia, co wynika z braku odpowiednich wskaźników w odniesieniu do konkretnych procesów technologicznych bądź instalacji. Punktem odniesienia limitów krajowych jest rok 1990 a więc rok istnienia 49 województw, co zasadniczo wpływa na trudność określenia średniej wielkości ww. limitów dla obszaru nowych województw.

Limity powiatowe

Proponuje się identyczne podejście do limitów powiatowych jak do limitów wojewódzkich i oszacowanie ich na takim samym poziomie.

1.6.4. Uwarunkowania wynikające ze "Strategii rozwoju Gminy Złotów"

Strategia rozwoju Gminy Złotów jest dokumentem będącym podstawą programowania rozwoju gminy. Program ochrony środowiska jest realizacją strategii rozwoju. Rozwój gospodarczy gminy jest uwarunkowany specyficznymi czynnikami związanymi bezpośrednio z gminą oraz z najbliższym otoczeniem.

Przy opracowywaniu „Programu...” wykorzystano propozycje zawarte w „Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Złotów”

Jako podstawę przyjęto określony w Strategii rozwoju cel nadrzędny brzmiący:

GODNY I BEZPIECZNY POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Cel ten możliwy jest do osiągnięcia, po zrealizowaniu celu głównego, jakim jest:

„ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY GMINY”, celów strategicznych i operacyjnych. Poniżej przedstawiono wybrane cele strategiczne wraz z celami operacyjnymi.

I cel strategiczny brzmi: ROZWÓJ GOSPODARKI – TWORZENIE NOWYCH MIEJSC PRACY, a cele operacyjne to:

1. Przyjazny klimat w gminie dla rozwoju działalności gospodarczej,
2. Wspieranie małej przedsiębiorczości,
3. Rozwój przetwórstwa rolno spożywczego i przechowalnictwa płodów rolnych,
4. Rozwój turystyki.

II cel strategiczny to: ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, a cele operacyjne:

1. Budowa hydroforni i sieci wodociągowej,
2. Budowa sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
3. Rozbudowa i modernizacja dróg,
4. Telefonizacja gminy,
5. Gazyfikacja gminy,
6. Budowa zakładu utylizacji odpadów,
7. Infrastruktura dla turystyki.

III cel strategiczny: NOWOCZESNE ROLNICTWO, będzie realizowany poprzez następujące cele operacyjne:

1. Powiększenie gospodarstw rolnych,
2. Intensyfikacja produkcji ogrodniczej,
3. Tworzenie grup producenckich,
4. Alternatywne źródła dochodów dla ludności rolniczej.

IV cel to: OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO, a cele operacyjne brzmią:

1. Program aktywnej ochrony środowiska naturalnego,
2. Aspekty ekologiczne w strategii rozwoju gminy.

1.7. Zawartość dokumentu Programu

Konstrukcja dokumentu opiera się na schemacie identycznym jak w „Polityce ekologicznej państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010”. Program będzie zawierał, oprócz niniejszego rozdziału 1 (*Wstęp*), następujące rozdziały:

- **Rozdział 2 Cele i zadania o charakterze systemowym.** Rozdział ten ujmuje następujące zagadnienia:
 - integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym,
 - edukacja ekologiczna i udział społeczeństwa w sprawach ochrony środowiska,
 - współpraca ponadlokalna.
- **Rozdział 3 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody.** W rozdziale przedstawiono następujące zagadnienia:
 - ochrona przyrody i krajobrazu,

- ochrona lasów,
- ochrona gleb,
- ochrona zasobów kopalin.
- **Rozdział 4 Jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne:** jakość wód, gospodarowanie odpadami, zanieczyszczenia powietrza, oddziaływanie hałasu, promieniowanie elektromagnetyczne i awarie przemysłowe.
- **Rozdział 5 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii:** kształtowanie stosunków wodnych, wykorzystanie energii odnawialnej.

Zagadnienia ujęte w rozdziałach 3 do 5 oraz edukacja ekologiczna (ujęta w rozdziale 2) zostały opracowane poprzez podanie stanu wyjściowego (w oparciu o załącznik nr 1: Stan środowiska Gminy Złotów) i celów średniookresowych do 2011 roku oraz kierunków działań .

- **Rozdział 6 Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007.**
- **Rozdział 7 Ocena realizacji Programu:** zarządzanie Programem, kontrola wdrażania Programu, wskaźniki efektywności Programu, harmonogram procesu wdrażania Programu.
- **Rozdział 8 Aspekty finansowe wdrażania Programu;** koszty wdrożenia przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2004 – 2007 i źródła finansowania. Koszty ujmują zarówno koszty zarządzania środowiskiem, współpracy, ewentualnych badań i opracowań oraz koszty inwestycyjne.

Niniejszy dokument posiada:

- załącznik Stan środowiska Gminy Złotów.

2. CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

2.1. Integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym

Istotnym czynnikiem wpływającym na stan środowiska naturalnego Gminy Złotów jest rozwój społeczny i gospodarczy. Analiza poszczególnych dziedzin gospodarki, tendencji i kierunków zmian w ich rozwoju z punktu widzenia negatywnej presji na środowisko pozwoli na przewidzenie działań minimalizujących to oddziaływanie. Przedstawiając perspektywiczny rozwój poszczególnych dziedzin gospodarki w relacji do środowiska, pod uwagę wzięto następujące dziedziny rozwoju:

- Turystyka i rekreacja
- Rolnictwo
- System transportowy
- Przemysł

Dla każdego kierunku rozwojowego przedstawiono stan wyjściowy i tendencje zmian. Kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju sformułowano średnioterminowy cel zintegrowany z ochroną środowiska, strategię realizacji celu, w tym działania minimalizujące zagrożenia wynikające z danego kierunku rozwojowego.

Opracowując poniższy rozdział wykorzystano propozycje zawarte w „Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Złotów” oraz „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Złotowskiego”.

2.1.1. Turystyka i rekreacja

Stan wyjściowy

O atrakcyjności turystycznej Gminy Złotów decydują jej walory przyrodnicze – rzeki, jeziora, lasy, urozmaicona rzeźba terenu. Na szczególną uwagę zasługują dwa rezerwaty przyrody: Czarci Staw i Uroczysko Jary.

Walory turystyczne gminy podnoszą obiekty zabytkowe, którymi są:

- Pałac z XIX wieku w Radwanicy,
- Skansen w Świętej – chata wiejska,
- Kościoły w Sławianowie i Kamieniu.

Na terenie gminy znajdują się następujące obiekty turystyczne i rekreacyjne:

- Obiekt turystyczny w miejscowości Grudna,
- „Hipomedical” Centrum Hipoterapii i Rehabilitacji „Zabajka” w Stawnicy,
- Ranczo Hotel w Górznej – gospodarstwo agroturystyczne,
- Gospodarstwo Agroturystyczne Chrystian Brzeziński w Buntowie,
- Gospodarstwo Agroturystyczne Ewa Kurkowska w Bługowie,
- Dom Noclegowy Halina Konek – Błękwit,
- Gospodarstwo agroturystyczne Międzybłocie.

Działa również zakład produkujący wyroby regionalne (Zakład Produkcyjno-Handlowy MAUR Maria Jaszczyk w Nowinach): wyroby z wosku, propolisu, mleczka pszczelego.

Dodatkowo rozwojowi turystyki i agroturystyki sprzyja dobrze prowadzona polityka władz gminy oraz dobrze rozwinięta sieć ścieżek rowerowych.

W Gminie Złotów znajduje się 57 całorocznych miejsc noclegowych oraz w 4 gospodarstwach agroturystycznych: w Buntowie - 6 miejsc, Bługowo - 10 miejsc, Górzna - 45 miejsc, Międzybłocie - 7 miejsc.

2.1.1.1. Szlaki turystyczne piesze i rowerowe i dla zmotoryzowanych

Na szlaki turystyczne składają się: trasy piesze, rowerowe, wodne i dla zmotoryzowanych. Szlaki są oznakowane i wiodą przez najbardziej malownicze tereny gminy.

Szlaki rowerowe i piesze omówiono w rozdz. 2.1.3.2.

Na terenie gminy znajdują się również **trasy dla zmotoryzowanych**:

- Złotów – Kujan – Rudna – Górka Klasztorna – Łobzenica (28 km) – Górka Klasztorna – Piesna – Skic – Skicka Struga – Kujan – Złotów – (23 km). Długość szlaku – 51 km.
- Złotów – Stare Dzierżążno – Stara Wiśniewka – Kiełpin – Debrzno Wieś – Lipka – Wielki Buczek – Kujan – Kleszczyna – Święta – Złotów. Długość szlaku – 68 km.

Znajdują się również dwie trasy okrężne:

- **Trasa północna:** Złotów – Jastrowie – Podgaje – Okonek – Lędyczek – Radawnica – Kiełpin – Debrzno – Lipka – Wielki Buczek – Osowiec – Zakrzewo – Głomsk – Stara Wiśniewka – Stawnica - Złotów. Długość szlaku – 135 km.
- **Trasa południowa:** Złotów – Kujan – Rudna – Łobzenica – Górka Klasztorna – Sławianowo – Buntowo – Krajenka – Tarnówka – Osówka – Piecewo – Górzna – Złotów. Długość szlaku – 85 km.

Znajduje się również Szlak im. Zdobywców Wału Pomorskiego - żółty, który biegnie z Podgaj (13 km) przez Grudną nad Gwdą do Ptuszy (15 km).

2.1.1.2. Szlaki turystyczne wodne

Przez teren Gminy Złotów przebiegają szlaki wodne. Są to:

- o Szlak wodny na rzece Głomia od Złotowa do Dobrzycy. Długość szlaku – około 40 km, czas spływu: 2-3 dni (Głomia nadaje się do spływów przy wyższych stanach wody).
- o Szlak wodny na rzece Łobzonka.

2.1.1.3. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku

Cel do 2011:

Rozwój turystyki i agroturystyki w Gminie Złotów przy pełnej ochronie przyrody i krajobrazu

W Strategii Gminy Złotów jednym z celów operacyjnych jest „Rozwój turystyki”, dzięki której rozwój różnych form usług rekreacyjnych i turystycznych może w istotnym stopniu przyczynić się do aktywizacji gospodarczej mieszkańców gminy. Również jako jeden z kilku celów strategicznych wymienia się rozbudowę infrastruktury technicznej, w tym turystycznej. Konieczne jest wydzielenie odpowiednich terenów pod pola biwakowe, budowa parkingów oraz odpowiednie oznakowanie szlaków wodnych, pieszych i rowerowych. Ponadto wyposażenie ich w odpowiedni sprzęt turystyczny (przystanie wodne, wypożyczalnię sprzętu itp.) W Gminie planuje się budowę ścieżki rowerowej Złotów – Święta.

W najbliższych latach realizowany będzie remont i wyposażenie obiektów rekreacyjno-sportowych przy Środowiskowej Hali Sportowej w Świętej wraz z oznakowaniem obiektu i ścieżki rowerowej.

Planowane przedsięwzięcie ma na celu stworzenia warunków rozwoju turystyki na obszarze Gminy. Planowany jest zakup 30 rowerów oraz utworzenie wypożyczalni dla turystów.

Inny cel to ochrona środowiska naturalnego, którego realizacja powinna nastąpić poprzez uwzględnienie aspektów ekologicznych w Strategii Gminy.

Zadania niezbędne do realizacji celu to również organizowanie konkursu „Piękna wieś dziełem jej mieszkańców”.

Główne zagrożenia środowiska i kierunki działań minimalizujących zagrożenia

Główne zagrożenia środowiska

- zanieczyszczenie jezior,
- zaśmiecanie i niszczenie miejsc o dużych walorach przyrodniczych,
- „dzikie zagospodarowywanie” obszarów cennych przyrodniczo,
- infrastruktura techniczna nie spełniająca wymogów ochrony środowiska.

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia

- przeznaczenie terenów niezagospodarowanych na cele turystyczne,
- dalszy rozwój bazy turystycznej i hotelowej,
- przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do istniejących oraz nowopowstających obiektów turystycznych i rekreacyjnych,
- dalszy rozwój ścieżek rowerowych, szlaków pieszych i konnych oraz właściwe ich wykorzystanie,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej wokół terenów rekreacyjno-wypoczynkowych,
- szkolenia potencjalnych właścicieli gospodarstw agroturystycznych,
- wsparcie rozwoju gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych,
- edukacja ekologiczna mieszkańców,
- promowanie produkcji regionalnej i pamiątkarskiej.

2.1.2. Rolnictwo

Stan wyjściowy

Zgodnie z ewidencją gruntów Starostwa Powiatowego w Złotowie na dzień 1 stycznia 2002 r. w zagospodarowaniu użytków rolnych dominują grunty orne, które stanowią 81,6% ogólnej powierzchni użytków rolnych, a następnie łąki i pastwiska – 18%. Znikomy udział w zagospodarowaniu gruntów mają sady – 0,48%.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej oceniony przy pomocy bonitacji punktowej, opracowany przez IUNG w Puławach w gminie wynosi 60,1, co oznacza mało korzystne warunki przyrodnicze dla produkcji rolniczej.

Tabela 2.1. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Gminy Złotów

Gminy	Ocena gleb w punktach						Wskaźnik bonitacji				Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
	bonitacja		przydatność rolnicza		wskaźnik syntetyczny jakości		jakości przydatności rolniczej	agro-klimatu	rzeźby terenu	warunków wodnych	
	grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone					
m. Złotów	33,6	33,6	32,0	40,0	32,8	37,0	33,3	10,0	4,2	1,5	49,0
Jastrowie	42,0	34,2	47,1	40,1	44,6	37,1	43,0	10,0	4,5	2,5	60,0
Krajenka	42,4	37,0	51,2	45,1	46,9	40,9	46,1	10,2	4,4	3,0	63,7
Okonek	48,8	36,8	56,3	38,4	52,6	37,4	51,3	9,6	4,3	2,9	68,1
Lipka	43,5	36,9	51,2	36,2	47,3	36,5	45,5	9,8	4,3	2,4	62,0
Tarnówka	45,8	36,5	55,7	39,1	50,7	37,8	48,8	10,0	4,3	3,1	66,2
Zakrzewo	36,9	34,6	43,8	43,5	40,3	39,1	40,1	9,8	4,5	2,2	56,6
Złotów	41,0	38,4	47,9	43,5	44,4	41,0	43,8	9,8	4,1	2,4	60,1

(Dane: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Złotowie)

W Gminie Złotów rolnictwo jest podstawowym działem gospodarki. Gmina ma dobrą strukturę agrarną - duże gospodarstwa indywidualne. Przeciętna wielkość indywidualnych gospodarstw rolnych wynosi 20,7 ha gruntów ogółem i 19,1 ha użytków rolnych. Poziom produkcji rolniczej jest wysoki, jej charakter jest wielokierunkowy. Tylko nieliczna grupa gospodarstw rolniczych specjalizuje się w

jednym kierunku produkcji rolniczej. W ok. 20% gospodarstw indywidualnych przeważa produkcja roślinna, w ok. 40% produkcja zwierzęca, w pozostałych gospodarstwach mieszany kierunek produkcji. Produkcja roślinna ukierunkowana jest na potrzeby produkcji zwierzęcej, dlatego zboża przeważają w strukturze zasiewów. Struktura produkcji rolniczej jest niedostosowana do zasobów pracy. W produkcji roślinnej dominuje uprawa roślin mało pracochłonnych, a biorąc pod uwagę nadpodaż siły roboczej możliwy byłby rozwój upraw specjalistycznych. Recesja w zastosowaniu nawożenia mineralnego i postępu biologicznego zaskutkowała zmniejszeniem się wydajności produkcji.

Gmina ma dobre, ale nie w pełni wykorzystane warunki do produkcji zwierzęcej zwłaszcza do chowu bydła, ponadto dobrze rozwinięte są usługi weterynaryjne. Szansą dla wielu gospodarstw może być rozwój rolnictwa ekologicznego, co ma znaczenie przy wzroście popytu na „zdrowszą żywność” (za Strategią rozwoju Gminy Złotów).

Dotychczas główną barierą w rozwoju rolnictwa na terenie gminy stanowił brak zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego utrudniający zbyt produktów rolnych. W ostatnich latach rozpoczął się jego rozwój i wielu przedsiębiorców wykorzystuje dla swojej działalności bazę po byłych PGR-ach.

Gospodarka rybacka

Gmina Złotów podobnie jak cały Powiat Złotowski szczególnie obfituje w zasoby wodne, co powinno sprzyjać rozwojowi rybactwa.

Największymi użytkownikami uprawnionymi do rybackiego korzystania z wód na terenie gminy są:

- Gospodarstwo Rybackie Złotów - Grzegorz Ciosański,
- Nadnotecki Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Pile .

Na terenie Gminy Złotów Jezioro Sławianowskie i Zaleskie są zarybione – szczupak, węgorz, okoń i leszcz.

2.1.2.1. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku

Cel:

Rozwój nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa

W procesie integracji z UE za kluczowe należy uznać skuteczne zrestrukturyzowanie lokalnego rolnictwa.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego zakłada: „*Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich*”.

Przyszłościowy rozwój obszarów wiejskich będzie związany z:

- lokowaniem na terenach wiejskich produkcji przemysłowej i usługowej, w tym także działań wspierających małe uprzemysłowienie terenów wiejskich,
- lokalizacją zakładów przetwórczych i handlowych,
- wykorzystaniem możliwości wielostronnej działalności leśnictwa związanej z obróbką drewna i z przetwórstwem produktów leśnych,
- rozwojem agroturystyki szczególnie w rejonach o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych,
- dywersyfikowaniem działalności gospodarstw rolnych (np. usługi komunalne, konserwacja urządzeń melioracyjnych, przetwórstwo surowców rolniczych, obsługa turystów, handel, rzemiosło itp.).

Podobnie, jak w całym kraju obserwowane będzie odchodzenie rolników do zajęć pozarolniczych i zmniejszanie udziału zatrudnienia w rolnictwie. Kształtowanie ośrodków wiejskich i modernizacja sektora rolno-spożywczego jest jednym z głównych kierunków stwarzających możliwości rozwojowe gospodarstw rolnych.

Z punktu widzenia ochrony środowiska ważne będą działania prowadzące do minimalizacji wpływu gospodarki rolnej na środowisko i rozwoju infrastruktury ochrony środowiska obszarów wiejskich, jak również działania edukacyjne rolników z zakresu stosowania zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

W Strategii rozwoju Gminy Złotów nowoczesne rolnictwo uznano za jeden ze strategicznych celów. Jego realizacja będzie się odbywała poprzez:

- powiększanie gospodarstw rolnych, głównie dzięki zasobom Agencji Nieruchomości Rolnych, co przyczyni się do efektywniejszego wykorzystania gruntów rolnych będących we władaniu Agencji,
- intensyfikację produkcji ogrodniczej; rozwój warzywnictwa i zielarstwa przyczyni się do wzrostu dochodów rolniczych i zagospodarowania „wolnej siły roboczej”,
- tworzenie grup producenckich; współpraca rolników w ramach jednej grupy przyczyni się do poprawy jakości produktów i zmniejszenia kosztów produkcji,
- alternatywne źródła dochodów dla ludności rolniczej, stworzone przede wszystkim na bazie majątku gospodarstw rolnych.

W następnych latach będzie obserwowane powiększanie gospodarstw indywidualnych i tworzenie gospodarstw nowoczesnych, zmechanizowanych, o wyspecjalizowanym kierunku produkcji. Jednocześnie promowany będzie rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki. Taki system związany jest ze stosowaniem małych ilości nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, bądź w przypadku rolnictwa ekologicznego - stosowaniem tylko i wyłącznie naturalnych nawozów i biologicznych środków ochrony. Aby wspomóc rozwój tej nowej formy rolnictwa musi być zorganizowana sieć dystrybucji zdrowszej żywności. Zharmonizowanie rolnictwa ekologicznego z przyjaznym dla środowiska przetwórstwem będzie ważnym czynnikiem podnoszenia efektywności samego rolnictwa poprzez pełniejsze wykorzystanie walorów ziemi, tworzenie miejsc pracy i aktywizację zawodową osób zamieszkałych na terenach wiejskich. Dla właścicieli gospodarstw agroturystycznych zostaną zorganizowane odpowiednie szkolenia – kursy agroturystyczne.

Jednocześnie dla „drobnych” rolników, którzy zrezygnują z aktywności rolniczej trzeba będzie stworzyć warunki do podejmowania innych działalności gospodarczych. Zostanie zoptymalizowane stosowanie nawozów sztucznych i pestycydów. Integrowana produkcja i obowiązek atestacji sprzętu ochrony roślin oraz kontrola stosowania środków ochrony roślin (przestrzeganie okresu karencji i prewencji) przyczynią się do zapewnienia zrównoważonego rozwoju rolnictwa.

Aby gospodarstwa małe mogły wytrzymać konkurencję silnych ekonomicznie gospodarstw dużych, muszą być prowadzone w sposób nowoczesny, przy uwzględnieniu dobrej współpracy między nimi. W strukturze współpracy, właściciele tych gospodarstw muszą określić system wspólnego używania maszyn, urządzeń oraz organizacji rynku zbytu.

W związku z rozwojem infrastruktury nastąpi podniesienie poziomu życia mieszkańców gminy, a także teren stanie się bardziej atrakcyjny dla potencjalnych inwestorów i zwiększy możliwość wykorzystania obszarów wiejskich dla rozwoju turystyki, w tym agroturystyki.

Budowa kanalizacji, oczyszczalni ścieków, sieci wodociągowej, obiektów gospodarki odpadami będzie niezbędna dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych i poprawy życia mieszkańców obszarów wiejskich. Dla zrealizowania niezbędnych inwestycji konieczne będzie wsparcie z funduszy unijnych i budżetowych. Ważną potrzebą jest systematyczna modernizacja i budowa systemów melioracji podstawowej.

Właściwe prowadzenie gospodarki rybackiej

Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym określa zasady chowu, hodowli i połowu ryb w powierzchniowych wodach śródlądowych oraz zasady ich ochrony. W myśl tej ustawy – za chów ryb uważa się działania zmierzające do utrzymania i zwiększenia produkcji – za hodowlę uważa się chów połączony z doбором i selekcją w celu zachowania i poprawienia wartości użytkowej ryb.

W Gminie prowadzona jest gospodarka rybacka na jeziorach użytkowanych przez Gospodarstwo Rybackie Złotów – Grzegorz Ciosański i Nadnotecki Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Pile. Stawy hodowlane, będące zbiornikami przepływowymi wpływają na stan i jakość rzek przez nie przepływających. Ponadto duży pobór wody na wiosnę w celu napełnienia stawu (w przypadku stawów napełnianych), jak i jesienny zrzut wody, mogą prowadzić do zakłóceń ekosystemów.

Dodatkowo woda spuszczana na jesień zanieczyszczona jest mułami i odchodami, co prowadzi do wzrostu fosforanów i ma negatywny wpływ na jakość wody. W przypadku stawów przepływowych czynnikiem mogącym ujemnie wpływać na jakość wód jest pokarm dla ryb. Używanie niewłaściwego z punktu widzenia ochrony środowiska pokarmu (np. odpadki mięsne) może prowadzić do wzrostu ilości azotanów w wodzie.

Obecność w wodzie nadmiernych ilości odchodów i moczu ryb oraz resztek pokarmu może spowodować eutrofizację rzek i jezior. Stąd koniecznym działaniem jest kontrola przez właściwe służby ochrony środowiska przestrzegania przez właścicieli tuczarni ryb, wydanych pozwoleń wodnoprawnych oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki rybackiej przez właścicieli stawów.

Na warunki środowiskowe korzystnie wpływa również utrzymanie równowagi pomiędzy populacjami ryb w zbiornikach, dzięki czemu eliminuje się groźbę zaistnienia chorób pasożytniczych czy wystąpienia konkurencji wśród cennych gatunków ryb.

Działania, które sprzyjają osiągnięciu powyższych celów to:

- prowadzenie właściwych melioracji rybackich,
- prowadzenie racjonalnej eksploatacji ryb konsumpcyjnych,
- odłowy z zastosowaniem dozwolonych prawem urządzeń, w odpowiednich okresach, z nasileniem odpowiednim do ilości podstawowych gatunków ryb występujących w zbiorniku.

Do czynników mających negatywny wpływ na prowadzenie gospodarki jeziorowej zalicza się:

- kłusownictwo rybackie,
- szkodnictwo rybackie – niszczenie zastawionego sprzętu rybackiego, płoszenie ryb na tarliskach i zimowiskach, niszczenie tarlisk i melioracji rybackich.

Główne zagrożenia środowiska i kierunki działań minimalizujących zagrożenia

Główne zagrożenia środowiska

- zły stan techniczny oraz brak systemu melioracji pól
- zanieczyszczenia obszarowe
- chemizacja i intensyfikacja rolnictwa
- niesprawny sprzęt rolniczy

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia

- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- edukacja rolników, w tym wdrażanie „Kodeksu dobrych praktyk rolniczych”,
- poprawa struktury jakościowej i wartości przyrodniczej użytków rolnych,
- ochrona istniejących i zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych i przeciwdziałanie ich niszczeniu,
- modernizacja i budowa systemów melioracyjnych pól,
- właściwe prowadzenie gospodarki rybackiej i łowieckiej.

2.1.3. System transportowy

2.1.3.1. Transport drogowy

Przez teren Gminy Złotów przebiegają następujące drogi:

- drogi wojewódzkie
 - nr 188 Człuchów - Piła
 - nr 189 Jastrowie - Więcbork
- drogi powiatowe - 104,9 km
- drogi gminne o łącznej długości 55 km.

Przez gminę przechodzą dwie linie kolejowe Piła – Gdańsk i Złotów – Więcbork.

W celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, konieczna jest poprawa standardu sieci drogowych, zapewnienie przejezdności w każdych warunkach atmosferycznych dróg gminnych i powiatowych (które wymagają modernizacji).

2.1.3.2. Transport rowerowy

Na terenie gminy znajdują się następujące ścieżki rowerowe:

- **Greenway - Naszyjnik Północy** to licząca 870 km trasa rowerowa łącząca atrakcje przyrodnicze i kulturowe Pomorza Środkowego, Borów Tucholskich i Ziemi Krajeńskiej (trzech województw: zachodnio-pomorskiego, pomorskiego i wielkopolskiego), miejsca wyrobu lokalnych produktów, a także tematyczne ścieżki edukacyjne, szkolne ostoje przyrody, ogrody i podworskie parki będące pod opieką mieszkańców regionu.
- **Trasa „Rowerem przez lasy powiatu złotowskiego”** zaprojektowana i oznakowana przez 5 Nadleśnictw: Złotów, Lipka, Okonek, Jastrowie i Płytnica. Długość szlaku wynosi 180 km.
 - Trasa czerwona: Okonek – Grudna – Lipka – Wirtogoszcz – Podróżna – Krępsko – Ptusza
 - Trasa zielona: Wersk – Zakrzewo – Złotów – Józefowo – Krzywa Wieś – Kiełpin
 - Trasa niebieska: Głubczyn – Krajenka – Wąsosz – Złotów – Wielatowo – Górzna most na Gwdzie
- **Szlak rowerowy ze Złotowa do Szwajcarii Kiełpińskiej** – 55 km. Trasa: Złotów (stacja PKP – PKP) – Nowy Dwór – Franciszkowo – Radawnica – Józefowo – Brzuchowa Góra – Krzywa Wieś – Kiełpin – Jagodzice – Zamkowa Góra – Leśniczówka Kiełpin – Kiełpin – Jezioro Gogolin – Stara Wiśniewka – Prochy – Stawnica – Złotów (stacja PKP – PKS).
- **Szlak rowerowy: Piła – Górka Klasztorna – Złotów. Długość szlaku** – 60 km. Trasa: Piła Płotki (przystanek autobusowy) – Zelgniewo – Stare – Śmiardowo Krajeńskie – Podróżna – Buntowo – Sławianowo – Wiktorówko – Walentynowo – Kleszczyna – Święta – Złotów (dworzec PKP – PKS).
- **Szlak czerwony** (krajobrazowy) z Piły przez Złotów do Okonka. Trasa: Krajenka – Tarnówka – Radawnica – Krzywa Wieś z Brzuchową Górą – zakład rolny Grodno – Lędyczek – ścieżka dydaktyczna „W Dolinie Pięciu Rzek” – Okonek.

Ponadto na terenie gminy znajdują się szlaki rowerowe i dla pieszych:

- **Żółty szlak:** Złotów – Stawnica – Prochy – Zakrzewo (17 km) – leśniczówka Wierzchołek – Jezioro Borówno – Kujan (16 km) – Złotów. Długość szlaku – 43 km.
- **Niebieski szlak:** Złotów – dookoła miasta (13 km).

2.1.3.4. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku

Cel do 2011:

Poprawa stanu technicznego dróg i pozostałej infrastruktury drogowej

W „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Złotów” jako jeden z celów strategicznych wymienia się „Rozbudowę infrastruktury technicznej” co ma być związane z Rozbudową i modernizacją dróg. Ważne jest również prowadzenie modernizacji dróg dojazdowych do ośrodków i gospodarstw agroturystycznych co niewątpliwie jest i będzie związane z podniesieniem atrakcyjności tych terenów. W szczególności (za Strategią) zakłada się :